

Národní hnutí Simeona II.

V červnu 2001 se v Bulharsku konaly parlamentní volby. Jen pár týdnů před těmito volbami bylo založeno nové politické uskupení – Národní hnutí Simeona II (NDSV), v koalici se Stranou bulharských žen a Hnutím za národní rozvoj. V čele nové politické strany stanul bývalý car Simeon II. z dynastie Sasko-Kobursko-Gothajské. Monarcha se do Bulharska vrátil v roce 1996, po padesáti letech v exilu. V roce 1946, po komunisty zmanipulovaném referendu, byla zrušena monarchie a panovník byl nucen i se svojí rodinou opustit zemi. V době nástupu na trůn byl Simeon nezletilý a vládla místo něj regentská rada (kníže Kiril, generál Nikola Mihov a profesor Bogdan Filov).

Když koncem osmdesátých let padl komunistický režim, Simeon usiloval o to stát se opět bulharským carem. Dokonce bylo uspořádáno referendum, pro obnovu monarchie se však vyslovilo jen necelých 20 % voličů.

Přes vlnu masových demonstrací volajících po reformách a demokratizaci, ve volbách v roce 1990 zvítězila díky propagandě Bulharská socialistická strana (BSP), v níž se přetransformovala komunistická strana. Proti kontroverzním politikům Mladenovi a Lukanovovi se spojila demokratická hnutí a po dalších volbách se moci chopila unie Sjednocených demokratických sil (SDS). Tvrdý dopad nepopulárních ekonomických opatření, rozkrádání a nevýhodné rozprodávání státního majetku, rozsáhlá korupce, rostoucí kriminalita, politický terorismus (Lukanov byl zavražděn nájemnými vrahy), přetrvávající vliv komunistických nomenklaturních struktur a vůbec celkově neutěšené společenské poměry, vedly k neustálému střídání vlád pravicových a levicových.

V roce 1997 byl u moci Ivan Kostov, jehož kabinet jako první od pádu komunistického režimu plnil svoji funkci celé volební období. Byla zastavena obrovská inflace a provedena měnová reforma s fixním poměrem bulharského leva k německé marce 1:1. Přesto však strana ve volbách v roce 2001 utrpěla porážku. V zemi stále byla vysoká nezaměstnanost a lidé byli především znechuceni korupčními skandály vládních úředníků

První reakce kabinetu byly plně rozčarování. Lidé podle Kostova hlasovali spíše emocionálně a nebrali v úvahu reálné výsledky vlády při provádění reform. Simeonovi tak vyjádřilo podporu 42 % voličů, kteří uvěřili jeho slibům, že během pouhých 800 dnů dokáže zvýšit životní standard v zemi. Z 240 křesel v parlamentu získalo Hnutí 102 míst.

Národní hnutí Simeon II. se profilovalo jako liberální. NDSV stanovilo vládní program 2001–2005 s názvem: „Lidé jsou bohatstvím Bulharska“, jehož priority byly stabilní tržní ekonomika, zvyšování životní úrovně občanů, vývoj sociálního kapitálu, investice do zdravotnictví, vnitřní bezpečnost, rovné příležitosti, politika zaměstnanosti, sociální politika, ochrana životního prostředí, zdroje energie, infrastruktura, zemědělství, vzdělání, věda, kultura, vláda zákona, profesionální řízení státu, zrušení byrokratických bariér, rozvoj obchodu, eliminace korupce, reálný přístup ke kapitálu, orientace na investice a především vytvoření nové morálky v politice, ekonomice a společnosti. Strana též podporuje rychlé tempo reform a evropskou integraci.

NDSV utrpěla oslabení při odchodu jejich nespokojených poslanců, kteří vytvořili vlastní kluby. Navíc příliš ambiciózní program z roku 2001 strana nedokázala uskutečnit, podařilo se sice stabilizovat růst ekonomiky, snížit daně a nezaměstnanost, ale životní úroveň zůstala velmi nízkou.

Během 18 měsíců, kdy byl bývalý car v čele republikánské vlády, změnil Simeon II. mezinárodní vnímání na svoji zemi jako na zaostalou a pomohl zajistit pozvání ke vstupu do NATO (členem od dubna 2004). V Bulharsku však, kde byl zprvu oslavován jako zachránce národa, jeho popularita začala prudce klesat. Lidé šli k volbám s přesvědčením, že úspěšný podnikatel žijící několik let v Západní Evropě bude schopen najít způsob, jak zvýšit životní úroveň země. Po čase však úplně převrátili myšlení a začali pochybovat o tom, zda člověk,

který několik let žil v Madridu v přepychové vile, dokáže pochopit každodenní realitu obyčejného Bulhara.

I proto NDSV ve volbách v roce 2005 zaznamenalo výrazný pokles na 20% hlasů. Přesto však bývalá vládní koalice NDSV a DPS disponovala dohromady více hlasy než samotná BSP a na vládě se nakonec podílela znovu.

Literatura:

ZBOŘIL, Zdeněk: *Bulharské volby, národní hnutí a car Simeon*. Mezinárodní politika 2001, č. 8, s. 27–28. Dostupně mj. na <http://www.iir.cz/upload/MP/MPArchive/2001/MP082001.pdf>

MAŠKARINEC, Pavel: Volby do Evropského parlamentu 2007 v Bulharsku. *European Electoral Studies*, roč. 3 (2008), č. 1, s. 113–129. Dostupně na http://ispo.fss.muni.cz/uploads/EVS/005/EVS_3_1_7.pdf